

Nordiskt samarbete är en papperstiger bara på ytan

Det är dags att skifta fokuset i debatten om det nordiska samarbetet till de framsteg som har gjorts, med näringslivet som drivande kraft. Som exportberoende nationer behöver vi en gemensam nordisk röst på den globala arenan.

● Samarbetet mellan de nordiska länderna, eller bristen på detsamma, dyker upp i diskussionen med jämna mellanrum och med olika infallsvinklar. Det allmänna intrycket verkar vara att de politiskt tillsatta institutionerna spelat ut sin roll eftersom få konkreta och synliga framsteg har nåtts under de senaste årtiondena. De flesta är däremot överens om att det nordiska näringslivet är mer integrerat än någonsin tack vare fusioner, förvärv och partnerskap mellan företagen.

Låt oss till en början konstatera faktum. Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet saknar kraft att driva reformer som har en konkret inverkan på medborgarnas vardag. Till exempel gemensamma personnummer eller elektroniskt id för nordbor skulle lösa en hel del praktiska problem för dem som väljer att jobba i ett annat nordiskt land. Ingen av våra nordiska institutioner har i dag tillgång till de verktyg som behövs för att smida fram reformer av den kalibern. De gränsöverskridande reformerna bromsas upp av det faktum att den medlem i den nordiska familjen som vill minst i en enskild fråga har mest makt, eftersom varje medlemsland i praktiken har vetorätt.

● Att döma ut det nordiska samarbetet enbart på grund av att de stora spektakulära reformerna har uteblivit är ändå orättvist. Många mindre framsteg har gjorts och flera lovbara initiativ är under beredning. Till exempel nordiska gränshinderrådet betar varje år av cirka tio paragrafer som ställer till det för invånare och företag som flyttar mellan länderna eller har verksamhet i övriga nordiska länder. Problemet är att det sam-

tidigt uppkommer fler gränshinder än man hinner lösa.

Det är sällan de genomförda reformerna leder till feta rubriker i medierna. En orsak är att institutionerna som driver det nordiska samarbetet inte har lyckats med att ge synlighet åt de framsteg som verkligen har gjorts. En annan förklaring kan vara att det nordiska samarbetet tas för givet och därför inte väcker stora passioner bland medier eller medborgare.

Den privata sektorn begränsas inte av samma tröghet i beslutsfattandet som den offentliga. Därför har integrationen inom det nordiska näringslivet framskridit i ett betydligt snabbare tempo pådrivet av pragmatiska beslut för att skapa synergier, starkare balanser och större marknadsandelar. Fusionen mellan finska Merita och svenska Nordbanken för tjugo år sedan var startskottet för en serie av företagsköp och sammanslagningar mellan stora bolag i främst Finland och Sverige.

● Finsk-svenska handelskammarens fullmäktigeordförande **Jacob Wallenberg** gjorde en träffande beskrivning av förhållandet mellan Finland och Sverige i sitt tal på seminariet "Finland och Sverige, tillsammans mot framtiden" i Stockholm den 24 augusti: "En stor del av vår gemensamma historia, både före och efter republikens tillkomst, handlar om handel, företagande och entreprenörskap. Vi har inte sällan varit konkurrenter. Men ofta har framgångsrika företag vuxit fram med ett ben på var sida av Östersjön."

President **Sauli Niinistö** konstaterade i sitt tal på seminariet att de grundläggande framgångsfakto-

rerna för våra välfärdssamhällen är kompetens, utbildning, vetenskap och forskning. Presidenten efterlyste ett närmare samarbete: "Det är inte en självklarhet att vi stannar kvar på toppen. Det är viktigt att det ekonomiska samarbetet mellan våra länder förutom handel även omfattar forskning, utveckling och innovationer, vilka möjliggör den nödvändiga förnyelsen."

Niinistö lyfte även fram betydelsen av den arktiska regionen som en möjlighet till ekonomisk tillväxt och innovationer. Det finns en efterfrågan på expertis när det gäller verksamhet i kallt klimat. Enligt Niinistö kan Finland och Sverige tillsammans på ett hållbart sätt bygga den framtida arktiska ekonomin. Niinistö var inte heller sen med att betona den arktiska regionens betydelse i sitt möte med USA:s president **Donald Trump** nyligen.

● Det som gäller för företagen gäller också för invånarna. Sverige har tack vare en långvarig och exceptionellt stark högkonjunktur lockat till sig arbetskraft från de övriga nordiska länderna, framför allt från Finland och i synnerhet från Svenskfinland. Mätt i bnp spelar Sverige i dag i en annan liga än Finland, som först nu bryter sig ur en nästan tio år lång period av ekonomisk stagnation. En kvalificerad gissning är att Finlands nyckeltal skulle vara starkare om de nordiska länderna hade varit närmare integrerade både ekonomiskt och politiskt.

Bakom kulisserna är det mycket som pågår. I Kvarkenregionen samarbetar myndigheterna och företagen aktivt och på daglig basis på båda sidorna av Bottniska viken för att öka utbytet inom regionen. Syftet är

BAKGRUND

KJELL SKOGLUND
är vd för Finsk-svenska handelskammaren i Stockholm.

”Gör en analys av hur integrationen och samarbetet inom den privata sektorn har påverkat Norden som marknad och region.

att tillsammans stärka Kvarkenregionens konkurrenskraft utan att ta hänsyn till riksgränserna. Det handlar om ett unikt gränsregionalt projekt där näringslivet har en framträdande roll och samarbetet med kommunerna är intimt.

Norden framstår i dag som en av de tryggaste destinationerna i Europa för turister från bland annat Asien. Samarbetet inom Nordkalotten har ökat den ekonomiska aktiviteten i de norra delarna av Finland, Sverige och Norge. Inom näringslivet fort-

sätter företagsköpen och fusionerna. När ett nordiskt bolag säljs är köparen i de flesta fall ett företag från ett annat nordiskt land.

● Jacob Wallenberg påpekade i sitt tal att Finland och Sverige borde fördjupa samarbetet inom sektorer som skogsforskning, bioteknik och *life science*. Han betonade också behovet av att utveckla samarbetet inom säkerhetspolitiken och försvarsindustrin. Tillsammans blir Nordens röst också tyngre på ett europeiskt och globalt plan: De nordiska länderna utgör tillsammans världens tolfte största ekonomi.

Nu om någonsin finns det en beställning på ökat nordiskt samarbete och avskaffande av gränshinder mellan länderna. Som exportberoende nationer är vi beroende av att kunna sälja våra produkter på världsmarknaden med så få hinder som möjligt. Frihandeln verkar i dag ha fler motståndare än vänner – precis som så många gånger tidigare i historien då protektionistiska tankegångar vunnit understöd.

● Med tanke på hur snabbt vinden vänder i världspolitiken är det dags att skifta fokuset i debatten om Norden och lyfta fram de framsteg som har gjorts. Jag vill här framföra ett konkret förslag till någon av de nordiska institutionerna eller till exempel någon tankesmedja: Gör en analys av hur integrationen och samarbetet inom den privata sektorn har påverkat Norden som marknad och region. Resultaten torde vara rätt imponerande. Med fakta på hand är det lättare att argumentera för ett starkare samarbete även på det politiska och administrativa planet.